

Eliška Bočková: Město Kopidlno a jeho počátky na základě archeologických výzkumů. Bakalářská práce. Ústav historických věd. Fakulta filozofická. Univerzita Pardubice. Pardubice 2023.

Posudek školitele.

Obsah: Úvod (s. 11); 1. Stručná historie města Kopidlno (s. 12-16); 2. Geografický a sídelní kontext naleziště (s. 17-18); 3. Historie bádání (s. 19-22); 4. Cíl a metodika práce (s. 23); 5. I/32 Kopidlno, ul. Jičínská, oprava silnice (s. 24-56); 6. Hilmarovo náměstí, revitalizace náměstí (s. 57-94); 7. Porovnání s dalšími lokalitami (s. 95-97); 8. Celkový závěr (s. 98-99); 9. Resumé (s. 100-101); 10. Seznam použitých pramenů (s. 102-105); 11. Seznam příloh (s. 106-186).

Téma práce navozuje její název. Jádrem je shromáždění a vyhodnocení relevantních údajů ze dvou rozsáhlých záchranných archeologických výzkum, provedených v historickém jádru města Kopidlno (Jičínská ulice, Hilmarovo náměstí). V úvodu autorka naznačuje metodiku a postup prací.

Úvodní část s přehledem historie Kopidla nepřímo časově vymezuje období, kterým se práce zabývá, tj. před r. 1322 (první písemná zmínka). Zároveň je zpráva o Kopidlně jako městě poměrně pozdní (r. 1451). Pro posuzování archeologických situací jsou důležité i zmínky o jednotlivých požárech, které Kopidlna postihly. Připojen je standardní přehled přírodních podmínek. Následuje přehled o starším archeologickém bádání a nálezích, rozdělený na pravěk, středověk a novověk. Vhodná by byla mapka s vnesením jednotlivých nalezišť.

Vyhodnocení nálezů se soustředilo především na nalezenou keramiku. Autorka se inspirovala postupem analýzy podle definovaných keramických tříd, které zachycují technologické rozdíly a jsou nositelem chronologické informace. Vychází z keramických typářů pro Brno, České Budějovice, severočeské Polabí a Vamberku (Typář východočeské keramiky je přílohou práce). Pro Jičínsko, kam Kopidlno náleží, zatím podobný typář scházel a lze přepokládat, že bude pro tento region používán. Za trochu neobratné považuji rozdělení keramiky do dvou samostatných typářů podle dvou zpracovávaných výzkumů. Je sice provedena jejich konkordance, ale pro lokalitu velikosti Kopidlna by stačil jeden. Pro datování jsou využity výsledky dendrochronologických analýz a také pylových analýz.

Jádrem práce je popis dvou výzkumů (Jičínská ulice, Hilmarovo náměstí). Popis náleзовých okolností vyžaduje od čtenáře velkou pozornost a značné soustředění. Autorka v něm zároveň eliminuje z posuzování pravěké soubory, které nesouvisejí se sledovanou problematikou. Ocenit je třeba úsilí, se kterým se autorka vypořádala s keramickými nálezem (Jičínská ulice – 2490 ks; Hilmarovo náměstí – 1982 ks). Přehled keramických tříd je dobře definován a přiřazena je také jejich základní chronologie. Při datování autorka vychází ze systému „Archiv“ používaný v archivech Archeologických ústavů, čímž se vyhnula obtížné definici tzv. pozdně hradištní etapy. Vyhodnocení keramiky je proloženo přehlednými grafy, usnadňujícími orientaci v rozsáhlých souborech. Kromě technologie jsou (poněkud stručně) popsány i typy okrajů a charakterizována výzdoba. Analyzovány jsou i početně mnohem méně zastoupené nálezy (kovy, mazanice, sklo, kůže). Autorka vyvinula úsilí za zajištění alespoň základní osteologické analýzy zvířecích kostí, které vhodně dokreslují životní prostředí středověkého Kopidlna.

Vyhodnocení jednotlivých náleзовých souborů a objektů je psáno velmi hutně až zkratkovitě a také vyžaduje od čtenáře značné úsilí. Je však dobře provázáno s obrazovou dokumentací. Značná pozornost je věnována objektu 1513, interpretovanému jako příkop včetně využití přírodovědných analýz. Detailní vyhodnocení naznačuje, že příkopovitý útvar

je původně zřejmě přírodního původu s dodatečnými úpravami člověkem a druhotně se do něho dostával odpad. Až ve vrcholném středověku byl překlenut dřevěným mostem. Celkově však interpretace palynologických pozorování úplně nekoreluje se závěry archeologickými. Tento rozpor by měl být dále sledován. Objekt 1513 je však nejvýznamnějším dokladem již hradištního osídlení Kopidlna. Podle autorky zřejmě tvořil hranici osídlení. Obdobně je popsán a analyzován výzkum na Hilmarově náměstí, tj. v jádru dnešního Kopidlna. Nálezový soubor je oproti předešlému výzkumu celkově mladší včetně novověkých keramických importů. Osídlení se zde zřejmě rozšiřovalo od severu k jihu. Autorka úspěšně polemizuje se staršími názory na vývoj města.

Porovnání s dalšími lokalitami mělo ukázat, nakolik je vývoj v Kopidlně typický nebo ojedinělý. Archeologických analogií je překvapivě málo (Ústí nad Orlicí, Libáň, Miletín). Na základě tohoto srovnání se autorka přiklání k hypotéze, že prvotní osídlení Kopidlna mělo rozptýlený charakter, jehož posuzovaný výzkum (Jičínská ulice) je jeho dílčí částí (analogicky k okolí Jaroměře).

Práci doplňuje rozsáhlá obrazová příloha, vycházející z nálezových zpráv obou záchranných výzkumů. Plánová dokumentace poskytuje detailní představu o terénní situaci na nalezištích. Zveřejněny jsou téměř všechny nálezy, takže je možná kontrola pozorování a závěrů v textové části práce. Vyobrazení mají potřebné technické náležitosti (např. měřítko). Použitá literatura je pro sledovanou problematiku dostačující a obsahuje značné množství titulů. Vítám, že se autorka minimalizovala použitím internetových zdrojů. Seznam zkratk je poněkud netypicky zařazen na počátku práce (za obsahem).

Práce je psána na slušné jazykové úrovni, místy však s poněkud neobratným či kostrbatým slohem. Objevují se také neúplné formulace (s. 23 – „*kteřá proto místo chybí*“; s. 27 – „*železné artefakty zpracovány na základě práce Sezimovo Ústí*“; s. 43 – „*kdy makrozbytková a malokologická analýza přináší –*“; s. 47 – „*vrstva 1137 a začíst*“; s. 55 – „*je snaha o zhodnocení terénní situace*“) Vyskytne se též určité množství překlepů a gramatických chyb (např. „21ks“ – psáno dosti důsledně bez mezery; s. 38 – „*kulová jamka*“; s. 43 – „*byli z podloží byla získána keramika, kámen, ...*“).

Práce splnila sledované zadání a cíle. Pracovala s rozsáhlými soubory nálezů, které přehledně utřídila a vyhodnotila. Na tomto základě formulovala realistickou hypotézu o počátcích Kopidlna jako vrcholně středověkého města.

Bakalářskou práci Elišky Bočkové doporučuji k obhajobě.

Navrhuji klasifikaci „výborně minus“ („B“).

Praha 14. 8. 2023

Jan Frolík